

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Fvldensivm Antiquitatvm Libri III.

Brouwer, Christoph

Antverpiæ, 1612

Cap. XVIII. Marquardi narratio de gestis à se rebus, & magnis in ecclesiam
hanc suis meritis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39712

vel illicitas occasiones requirendas, nostris futurisque temporibus ingredi audeat, vel ea que memorata sunt, exigere præsumat. Liceat ergo Abbati totam sibi subiectam familiam regere, & res facultatesque ecclesie sue, sub nostrâ defensione possidere; decimas sibi auctoritate Apostolicâ concessas, accipere, nec laicis eas in beneficium præstare. Et quidquid de supradiçtis rebus ius fisci nostri poterat exigere, pro aternâ remuneratione, præfato Monasterio & fratribus ibidem Deo seruiantibus conferimus. Habeat ergo Abbas Fuldensis monasterij, tam ex nostrâ quàm ex antiquorum Regum donatione, potestatem, telonia & monetas ac veditigalia redditusque bonorum, simul cum decimatione per suos Præpositos & dispensatores tollere, & in utilitatem suæ ditionis redigere, propter ædificia facienda, & lapsa reparanda, hospites & pauperes ac peregrinos, secundum præceptum Regule, suscipiendos ac recreandos. Quicumque hoc nostrum Imperiale, & Apostolicum præceptum violauerit, iuxta sententiam Zachariae Pape, ceterorumque Apostolicorum, qui venerabile hoc Fuldense monasterium suis priuilegiis confirmauerunt, excommunicandus erit, &c.

Regalium
magna.

Browe

Antiqu

Fuldens

STV

9

CAPVT XVIII.

*Marquardus Abbas conditor Fulde ciuitatis,
restitutor & amplificator ecclesia Fuldensis.*

VIRTVTVM & meritorum ipse sibi præco fieri coactus Marquardus, dum, quò ne præsentis posterive beneficentiam ab se præclare habitam, obliuione aut aliis causis dissimularent, beneficia numerato scilicet appendit. Nam & has siue rerum asperitates, siue communium temporum casus ipse subiit, vt cum fluctibus inuidiæ & inimicorum maximis caput obiecisset, quò in tranquillum Ecclesie res fortunaque adduceret, denique in ipsummet iniuriæ procellæque vis redundaret. Videtur autem viri, imò sapientissimi & cordati Præsulis mens, spirare etiamnum, in hoc monumeto; cuius tamen ossa potiùs, non colorem & sanguinem dictionis, quem hæc ætas ignorauit, æstimes censeo: & ne modestiam requiras, eius Epitaphium præfigo; quod inter Abbatum conditoria lapidi insculptum legitur:

QVEM

OBIT MARCVVARDVS ABBAS

QVEM TEGIT ISTE LAPIS, IVSTI MONVMENTA LA-
BORIS
SI DEDIT ILLE TIBI, FVLDA MEMENTO SVI.
ARBITER AETERNVS, QVI CORDIS PERSPICIT IMA,
QVO FIANI ANIMO, SINGVLA FACTA VIDET.
VNDE QVOD HIC FECIT, POSTQVAM DEVS EVOCAT
IPSVM,
NON HOMINIS MERITA IVDICET ALTER HOMO.
AVXILIO POTIVS, CARI SVCCVRRITE FRATRES;
VT SIT EI REQVIES ET SINE NOCTE DIES.

X. KALENDAS AVGVSTI.

Gesta Marcwardi Abbatis de seipso res suas & merita
in Fuldensi ecclesiam exponentis.

In nomine S. Trinitatis, & individuae unitatis. Ego Marcwardus Dei gratia praordinante, humilis sanctae Fuldensis ecclesiae dictus minister, omnibus Christi, suisque fidelibus gratiam & aeternam salutem in Christo. Nouimus non esse nostri iuris, propriam commendare personam, cum scriptum sit: Laudet te os alienum, non tuum. Sed quia, Deo iubente & annuente, ex pura conscientia loquor, audienda sunt, quae non solum ad commendationem, sed etiam ad defensionem mei depromo: ne forte ea quae bona intentione feci, aliquid detractores operum meorum in sinistram partem deriuent; & fiat illis in scrupulum perditionis, quod factum est a me simplici ex corde, pro defensione mihi credita ecclesiae. Igitur, ex quo primum intraui per Domini gratiam, & Regis Chunradi urgente imperio & fratrum, totiusque huius plebis compellente electione, coepi tractare, quomodo Deo adiuuante, iam desolatam hanc, & ferè ad nihilum redactam Ecclesiam, ab inuasionem & direptionem quorundam possem liberare. erat enim verè videre miseriam, quòd tam nobilis locus & ab omnibus fidelibus adamatus atque exoptatus, ad tantam negligentiam deuenerat, ut non esset in omni apotheca fratrum vel Abbatis, unde possent fratres tam venerandae Congregationis per diem sustentari. Nec mirum; nam laici habebant inter se diuisas omnes huius Monasterij villicationes; & quod volebant, retinebant; hac inquam occasione, maxima distractio primum facta est huic ecclesiae. Nam quicumque laicorum, aliquanto tempore habebat inter manus villicationem huius Abbatiae, optimos exinde sibi excepit mansos; eosque pro beneficii iure in suos hereditauit filios; ita, ut ali-

Marcwardi ingressus.

Fuldensis Ecclesiae status calamitosus.

Ex laicorum rapinis & improbitate.

retinebant;

Vasallorum infidelium cupiditate, &

Ll

qua

qua villicatio plures amitteret hubas, quàm retineret; & villicatio, qua debebat seruire in Monasterio ad XIV. dies, vix septem* seruiret fratribus; & quæ septem, vix tres dies, vel prorsus nihil seruiret fratribus. Erat è regione, altera, & multò intolerabilior miseria. Principes diuersarum regionum sumebant sibi de adiacentibus Ecclesiæ bonis, quantum sibi bonum videbatur; & habebant sibi, quasi pro beneficio, nullo eis prohibente vel contradicente. Qui autem pauperiores erant, faciebant sibi noualia & villas in nemoribus, & forestibus S. Bonifacij. Quid dicam de familiâ Ecclesiæ, quæ vbiuis terrarum in direptionem exposita erat, omni rapienti & dicenti: Meus es tu; meus es tu; ego te in beneficium acquisiui. Hæc & his similia, & multò maiora ac grauiora mala, urgebant prædecessores, vendere & dilapidare vasa & utensilia domus Dei, & dilacerare ac discerpere ornamenta Ecclesiæ, quando cogebat eos necessitas seruire Regiæ atque Romanæ curiæ; quia Abbatis totius vtilitas in laicorum manu posita fuit; & si aliquis eis contradicere vellet Abbatum, ac iudiciali lege placitum faciens, iustitiam ab eis exquirere cœpisset, ingeniosâ & callidâ argumentatione iuris sui, Lebenrecht nominant, anguis more de manibus elapsi, per anfractus sermonum sine suo discrimine effugiebant. Hoc ergo omne periculum, & Ecclesiæ mihi commissæ dispendium, præ manibus & præ oculis habens, cœpi mecum tractare, quid factò opus esset, præsertim, cum mihi multæ nascerentur contrarietates & contradictiones, si quidquam horum mutare vel prohibere vellem. Primum ergo consilium à Deo queritans, totum me ei commisi, qui solet in periculis subuenire; & statim piè consolatus, in tantam mentis constantiam deueni, vt pro nihilo ducerem quamlibet aduersitatem, tantum vt stans pro domo Dei aliquid possem prodesse in rebus requirendis & retinendis, seu recipiendis ab importunis & malis hominibus. Consilioque habito, ex auctoritate domini Papæ Eugenij, & præcepto domini mei Regis Chunradi, nulli hominum vel ministerialium meorum quidquam, nisi quod suum est, in beneficio præstiti. Ceterum, si quid haberet ex inuasionem seu ex rapinâ de bonis Ecclesiæ ad manus, contradixi; villicationes meas laicis interdixi; quas statim cum fratribus meis, & cum quibusdam rusticis, sicut mihi ratum & consultum videbatur, disposui. Vnde statim, quia prima coitio acerrima est, magnam contradictionem, etiam occisionem meorum, & oculorum excacationem, & sanguinis effusionem, ob importunitatē quorundam pertuli.

Sed

* diebus

Principum
vicinorū in-
uasionem.

* forestis

Veteris the-
sauri sacri
distractio.

* i. conuentū

Lebenrecht.

A Deo prin-
cipium.Pronida gu-
bernationis
exempla, interaduersa &
suorum vul-
nera, & cum

Browe

Antiqui

Fulden

STV

9

Sed quid multis opus? Deus omnipotens, cui me & omnia mea commisi, ipse dedit meis miram & incredibilem victoriam de inimicis & hostibus Ecclesie; ita ut multis magnum quid videatur, quod homo sine parentum adiutorio, advena, & alienus in hac terra, tanta potuit facere. Sed nemo miretur. nos enim Clerici, siue Monachi, si parentum insatiabilem ambitionem explere vellemus, non sufficeret nobis ad hoc quis cum Abbatia Episcopatus; & tamen forsitan tepide, nisi pro suo commodo adiuuarent nos. Sed de his dixisse sufficiat.

victoria fructu.

Affectus in consanguineos & in partes quam noxius ecclesie.

Ego Marcusuardus cepi edificare castrum Biberstein, non quod conueniat Monachis nisi in Monasterio habitare, & spiritualia praelia exercere, sed quia mundus in maligno positus, nescit a malo cedere, nisi per violentiam ei resistatur. Cogit abam enim in animo meo; Ecce locus castri huius, si ab aliquo hostium Ecclesie fuerit deprehensus, omne malum nobis ingeretur; & non nisi magno detrimento rerum, & periculo hominum, eijciatur. Ex hoc cepi illud possidere, & in usum Ecclesie redigere, & cum fidelibus & monasterij honorem querentibus militibus disponere, qui iuramento hoc confirmarunt, numquam se, nisi pro honore Monasterij & Abbatis, nec in morte dedere. Deinde castrum, quod huic contiguum est, Haselstein nuncupatum, propter latibula furum ac latronum, qui se ibi cum domino Gerlacho tutam stationem occultabant, magno meo periculo & Ecclesie dispendio occupavi, & in defensionem honorum Ecclesie, cum fidelibus viris possedi; & munitiones in circuitu disposui, villamque ac forum rerum venalium, in suburbio collocaui.

Bibersteinii castrum edificat.

Bella cur a religiosis sumpta.

Militum & prescorum nobilium animus erga Fuldens. Ecclesiam.

Haselsteinii castrum occupat & munit.

Porro, ut eo familiarius mihi esset cum Imperatore & cum ministerialibus regni societatis contubernium, & si ingrueret bellum, ad eos nobis posset esse confugium, in castello regio Bemmelsburg maenia collocaui, & munitiones firmas construxi, & in edificio illo, pro honore & defensione nostrae multum laboravi Ecclesie.

Bemmelsburgi castellum maenibus & munitionibus obvallat.

Et, ut per omnia bellorum pericula, locum ac populum nostrum in securitate & quiete habitare facerem, totam Fuldensium villam, muro firmissimo circumdedi, valloque & aggere firmaui, propugnacula locaui, portas ferratas ac seratas aptaui, & ipsum populum tam adificiis quam armaturis muniui, & ab iniusta iudicum oppressione eripui.

Fuldensi villa maenia circumdatis, eam facit ciuitatem.

Non solum autem in exterioribus curis adificiorum occupatus, propter Dominum & propter honorem loci, & pro animarum atque corporum defensione, quantum potui laboraui; sed etiam in interioribus, id

Sacra fabrica templi,
Turrium,
Fontis,
 est in restauratione Monasterij, quantum desudauerim, notissimum omnibus cernentibus esse poterit. Nam tectum Monasterij ex plumbo prius factum, sed vetustate collapsum, redintegraui & adauxi; campanarium ex optimâ quadraturâ construxi.

Aquaeductus.
 Videns etiam quia fons aquaeductus, antiquitate & vetustate defecisset, & fratribus nostris ad ablutionem manuum, difficilem aut rarum, immò nullum interdum præberet meatum, habiles canales ad-

Saxum id immense magnitudinu, inde in ciuitatis penitralia deuolutum.
 aptaui, & per plumbeas arundines meatum fontis constantissimè reparari feci; vt numquam amodò deficeret aqua ebulliens, ad manus singulorum fratrum sponte recurrens; ex quo etiam aquaeductu, fontis

venam in curiam meam deriuauit, & lapidem grandem, multo labore per muros Urbis inductum, repleui. Hæc de ædificiis & munitionibus

Prædia & ville recuperata.
 sufficiant. Sed, vt redeam ad primam ingressionem prouidentia meæ; ex quo tempore diuino nutu cœpi regere Fuldensem ecclesiam, semper fui intentus ac sollicitus, qualiter bona Ecclesia nostra à diripiētibus requirere possem; & per Dei voluntatem, quantum potui, profeci in eodem

Ministeriales ecclesiæ.
 hoc negotio. nam omnes villicationes circumiens, & sollicitè inquirens, inueni tandem per fidelium indicia virorum, quantum vbiq; distractum sit; deinde paulatim, per singulos ad hoc negotium accedens, pauca

de multis requisui. omnes enim distractiones requirere minimè potui, quia omnes ministeriales ecclesiæ assistebant sibi, omnes sua querentes,

non quæ IESV Christi. Verumtamen in singulis villicationibus aliquid obtinui, in aliquibus autem plus, in aliquibus verò minus; ita tamen, vt pauca sint villicationes, in quibus mansum vnum aut duos, vel tres aut amplius obtinuerim Ecclesiæ. Postmodum verò, inito consilio

Terminorum aut limitum peruestigatio per inspectionem, qua Landleita.
 cum plebe seniorum, ex fidelissimis de familiâ Ecclesiæ viris, circum perlustrando terminos finium, tam siluarum quàm agrorum, pratorum

atque camporum, reperiq; sic, ac requisui cum populari circuitione, quæ dicitur Landleita, quamplures mansos, agros & prata, siluarum quoque marchas, campos & terminos, antiquitus iniuste detractos.

Molendina quoque seu loca molendinorum iniuste detenta, piscationes etiam & aquas, aquarumque recursus iniuste deriuatos ab antiquâ statione, requisui. Hæc omnia cum requisuissem, & ecclesiæ Fuldensi

Marcuardi pietas & cōpassio erga filios canonicos.
 cum multo meo labore & periculo obtinuissem, cœpi multo tempore mecum sollicitè pertractare, qualiter ex his bonis, quæ requisui, Deo & S. Bonifacio potissimum seruitium, & fratribus meis vtilissimam

ac

Browe

Antiqu

Fuldens

STV

9

ac necessariam consolationem, compararem. Misit ergo Deus in mentem meam, ut cogitarem de fraternâ compassione, quomodo videlicet fratres nostri, cœnâ per totum annum carerent: dixique in corde meo, quo modo, Deo auxiliante, aliqua de multis à Monasterio distractis rebus requisivi, volo à Deo in fratrum necessitatibus impendere; forsitan Deo propitio, plura pro his & ampliora prosperabuntur in manibus meis. Dedi iterum ex his quæ laboribus meis requisivi, fratribus nostris in supplementum cœnæ, de molendino in villâ quæ dicitur Bremen, solidos v. de duabus hubis Liedorum in eadem villâ talentum & i. solidum, & xxx. caseos. Ista reddiderunt mihi Boppo & Hertwicus fratres de molendino in Rasdorf; de Setzelbach, de Husen, de Haselaha, de Vffhusen, de Grossenbach, de Dafftaha, de Neüstad, de VVisenfelt, de singulis aliquid.

Abstinencia
à cœnâ per
totum annũ.

Denique ego Marcwardus Dei gratiâ sanctæ ecclesiæ Fuldenfis dispensator ac prouisor, cœpi considerare, ut non solum in maiori ecclesiâ, verumetiam in aliis mihi commissis cellis ac preposituris, inter fratres meam æternaliter præpararem commemorationem; ut, si quando obirem, fratres ex meo labore consolationem haberent; & eò libentiùs, & deuotiùs, ac studiosiùs, Deo optimo animam meam commendarent. Primum ergo fratribus in Biscofesberg, mansum vnum in Sibigeldes contradidi; decimationem etiam in villâ Fruenleibes. Mansum vnum in villâ Rodegastes, pro alio manso in Herbrachterhusen contradidi. Aream vnam in villâ nostrâ, à Tragebottone solui; & eandem B. Mariæ contradidi. Mansum vnum in Borslaha xvi. solidos persoluentem, præfatis fratribus nostris in Biscofesberg in consolationem annuæ recordationis meæ obtuli, eo pacto, ut tertiam partem, id est, quinque solidos, fratres S. Michaëlis singulis annis in mei cõmemorationem suscipiant. Porro Præpositus S. Michaëlis vnâ cum fratribus hoc obtinuerunt, ut eundem mansum in Borslaha pleniter obtinerent, dato pro eo manso vno, in Broncellâ tantundem persoluenti. Quo itidem manso suscepto, fratres de Biscofesberg, commutauerunt cum eo quoddam molendinum, inter portam & Ruenbach situm, à Gerlaho ministeriali, & filio eius Cunrado. Item ego Marcwardus, pro remedio anime meæ, donavi & contradidi fratribus de S. Ioanne, & de S. Andrea in nouo monte, prædium vnum in Rutchares, ad censum xiiii. solidorum; eo tenore & pacto, ut suæ necessitatis & utilitatis consolationem inde agant; & mei tam viuentis, quàm defuncti memoriam

Mariani mō-
tis monachos
vocat, fra-
tres in Bisco-
fesberg.

S. Michaëlis.

S. Ioannis &
S. Andrea.

S. Petri.

continuatim celebrare, satagant. Fratribus quoque de S. Petro, qui sunt in Hugesberg, ego Marcuardus sanctæ Fuldenfis ecclesiæ humilis minister, pro remedio animæ meæ obtuli & contradidi in oblationem & annuam consolationem, hubam unam in villâ Sandolfes, VI. solidos persoluentem; quam postea, cum aliâ hubâ in Leles commutavi; & eandem hubam in Leles S. Petro, & fratribus nostris ibidem Deo famulantibus, deuotè donavi, eâ conditione, ut mei perpetuò sint memores in orationibus suis . . . . .

Hic quidpiam in fine desiderari, v. g. scripti clausulam, satis apparet.

Hæc aliaque promptæ liberalitatis in suos Marcuardus argumenta, in commentariolo suorum Actorum, exequitur; quem ad cognoscendam animi magnitudinem Præfulis ad vnguem facti, non modò libentes accipient posterius, sed amplectentur oblatum, liberè dicam, velut ab ipso rediuiuo Marcwardo; cuius ut memoriam in Antistitum animis ipsis hære optandum est, ita cum illius laude nomen itidem eorum coniungi.

Porro, quod hîc Marcuardus de amissis Monasterij fundis & re familiari, clientelæ prætextu, sanè multùm perturbatâ, literis tradidit, id aliam in partem vubile quidem, sed iis, ut in memoriam sæpè reuocetur dignissimum censeo, qui, cum opes, amplitudinem, gloriam, illustribus Ecclesiis & Monasteriis debere se, non obscure fateantur, persuasum tamen cupiunt posteris, hæc copias rerû, beneficiaque, non tam ab Ecclesiæ beneuolentiâ, quàm à suorum maiorum beneficiâ, proficisci. Atque ita dubitare iam ipsi incipiunt, plûsne Ecclesiæ ipsis gratiæ, quàm ipsi Ecclesiis obsequij, præstare debeât. Quæ quidem opinio, siue ob antiquitatis ignorationem, siue legum sacrarum & iuris incitiam, hominum animos peruasit, numquam tamen efficiat, ut ambigi possit, quin à potentissimis Regibus, cum Ecclesiæ in hac Germaniâ nostrâ complures aliæ, tum hæc Fuldenfis exstructa fundataq; sit; quæ quidem à discrimine numquam propiùs abfuit, quàm cum opibus plurimùm abundauit. Sed, quia tamen de rebus Ecclesiæ & Monasterij alienandis, leges à maioribus latæ plurimùm olim vigerunt; & ea, quæ religiosissimâ donatione quæsitæ, possessa, integra parentes in filiorum manus tradiderunt, ecquis infitietur, extitisse tempus, cum opibus fortunisque suis Ecclesiæ probè

Fenda ab ecclesiis erecta concessa.

Feudor. lib. & L. Titius 3. ff. de obseq. à lib.

Foundationū origines, à primis Christianitatū Regibus potissimùm accessuntur.

Extr. in 6. & Clement. de rebus eccles. c. Prædia. c. Non liceat. cū c. seq. 12. q. 2.

Browe
Antiqui
Fuldenf
STV

9

probè instructæ, alienam potiùs inopiam subleuarent, quàm accessiones harum rerum à priuatis hominibus conquirerent, vel exspectarent? Itaque non priùs exuere se ipsæ, & potentiâ minui cœperunt, quàm seruitutem experiri, & vim iniuriamque pati, contigit. Nam vbi virorum armorumque faciendum certamen fuit, & interdum, hoste omisso externo, parentes suos ausi sunt ipsi infestare liberi, religioni non multum, at cupiditati & licentiæ, næ datum est plurimum. Hinc suas etiam habenas & fræna tandem leges remisere; vt, quod antea licere, nolebant, sponte, per hanc necessitatem, Prælati concederent; qui, ad Beneficiorum liberalem erogationem, *Infeudationem* nuncupabant, tunc descendere demum coacti, cum aliter Ecclesiæ, vel à tyrannis laceffitæ, vel potentiorum seruitute oppressæ, aduersus horum machinationes fraudesque conualescere, & vitam ac dignitatem retinere suam, non possent. Atque ita tandem euënit, vt in Clientes & Vasallos, non dico fundorum & culti inculti que soli fructus amplissimi redundarent, sed conuentuum, oppidorum, arcium, tribunalium iura & vectigalia viris illustribus & fortibus non raro quoque cederent; eaque re fieret, vt neruis Ecclesiarum vel præcipuis exfectis, sæpè solutam ac mirè debilitatam ad posteros potentiam illæ transmitterent. Non longè abiero. Fridericus Imperator, qui non copiis & armis tantum, sed arte ingenioque ad Ecclesiæ labefactandam auctoritatem, quid non molitus est? Geilhusanis comitiis, diurno hinc itinere, ad annum circiter MCLXXXVI. celebratis, in frequenti procerum confessu, rerum hæc dominia, eorumque origines luculentè prodidit; cum Urbani Pontificis moderationem & censuram, super decimarum occupatione, & aduocationibus Ecclesiarum, oppugnauit, sed ita, vt suo causam propriam gladio iugulasse visus sit. De decimis itaque fatetur, *eas non laicis, sed iis, qui altari deserviunt, merito deberi; vt primitus à Deo, Sacerdotibus & Leuitis eæ quidem concessæ sunt; sed, Christianis tamen temporibus, cum ecclesiæ ab hostibus infestarentur, præpotentes ac nobiles viros eas ab ecclesiis in beneficio accepisse, vt hi, earum defensores, ceteras res tuerentur; quas alioqui ipsæ conseruare, vel obtinere non possent. Quod verò Urbanus etiam iniquum esse pronuntiarit, vt in prædiis*

Ecclesiarum facultates quando immittuntur.

Clem. 1. tit. de alien. c. 1. Extr. de pignoribus.

Infeudationum vsu.

Arnold. Abbas Lubec. Sclauorum Chron. lib. 3. c. 16. 17. 18. Geelhausana Comita.

* *An iure diuino, an ecclesiastico, quod certius quidem, inter Theologos & DD. Canon. quæstio.*

16. q. 7. c. Maiores. & DD. in cap. Tua nobis. de decimis.

prædiis

prædiis & hominibus ecclesiarum, laici pro aduocatis se gererent, velletque, sicut liberâ voluntate, siue donatione Imperatorum, vel Principum essent fundatæ, ita à Prelatis tantùm ipsis res ecclesiasticas liberè dispensari, huic iustissimæ Urbani sententiæ, opposuit illud modò, quod longa dies in consuetudinem vertisset, haud ita facile mutari, aut aliorum iam flecti posse. Sed fortiter Conradus Moguntinus Archiepiscopus, negotium id difficilius esse tum ibi ostendit, quàm quod, Urbani posthabitâ sententiâ, Comitibus illis definiri posset. Fridericus interim suo rarò contentus fastigio, cum summæ sedis clerique libertatem conuellere non desinit, exemplo magno omnium qui Christi patrimonii insidiantur, ex arbore tamquam ramos concerpfit ille quidem, sed his diffractis, vnà tandem cum ipsis è summo decidit.

Friderici I.
in ecclesia li-
bertate oppu-
gnandâ infeli-
citer successus.

Browe
Antiqui
Fuldens
STV
9

